

Protestantse gemeente
Michaelkerk
Leersum

woensdag 1 november 2017
- Dankdag voor gewas en arbeid -

ds. Pieter Goedendorp

welkom en mededelingen

moment van inkeer, bemoediging en groet

we zingen: "De aarde en haar volheid zijn" Psalm 24: 1, 2 en 3

bij de dienst

openingsgebed

loflied

we zingen: "Zaaien, maaien oogsten" Lied 716: 1, 2 en 3

schriftlezing uit Psalm 65

we zingen: "God, die leven hebt gegeven" Lied 718: 1

schriftlezing Marcus 8: 1-9

we zingen: "Niet voor schuren" Lied 718: 2

overdenking

"U komt de lof toe, God die woont op de Sion, u zult ontvangen wat u is beloofd.." begint Psalm 65 voor het loflied op de schepping wordt ingezet. "U, God, zult ontvangen wat u is beloofd..." en dan zingt de hele schepping - dankbaar en blij om de goedheid van God... En over de verbinding tussen Gods goedheid en ónze dankbaarheid gesproken: in het evangelie hoorden we wat er kan gebeuren wanneer in dankbaarheid het weinige dat voorhanden is wordt gedeeld. Jezus laat de mensen zitten, spreekt een dankgebed uit en begint dan de broden die er voorhanden zijn te delen. Het begint met zeven broden. Het eindigt met zeven manden overschot bij die tweede broodvermenigvuldiging waar Marcus van vertelt. Wat danken doet, denk ik dan... 'Dankbaarheid maakt het leven pas rijk' kwam ik ergens tegen. Een mooie uitspraak om te onthouden. 'Dankbaarheid maakt het leven pas rijk...'¹

¹Als aforisme van Dietrich Bonhoeffer.

Dankdag voor gewas en arbeid. Dankdag staat nog steeds op heel wat kalenders. Maar vergis ik me, of is het danken van de Dankdag tegelijk voor veel mensen ook een vreemd begrip. Dankdag? Dankstond? *Danken* voor gewas - en voor *arbeid*? Over het gewas en over de arbeid hebben we het vooral wanneer de opbrengsten tegenvallen en prijzen dreigen te stijgen. Met de tegenvallende appeloogst, na de late nachtvorst in het voorjaar, hadden de kwekers te vrezen voor de oogst en de consumenten voor de prijzen. En die hele fipronil-affaire - nog lang niet achter de rug: miljoenen eieren doorgedraaid; honderdduizenden kippen geruimd; honderden boerderijen stilgelegd. Dan haalt de boer die eraan ontsnapte opgelucht (en wie weet wel dankbaar) adem. Maar als je bij de driehonderd hoort die nu de stallen leeg hebben staan? Wat dat met je *doet*, daar lazten we over in *Trouw*, maandag: 'onze' Walter en Jacqueline aan het woord. Een nuchter, afgewogen verhaal. Hou die nuchterheid even vast. Want wat je (naast de terechte compassie met ondernemers die in zulke affaires worden meegesleept) te veel en te vaak om je heen hoort als het gaat over de voedselketen en het milieu en de kosten ervan en over de oorzaken waarom alles altijd maar duurder wordt, dat is een flinke dosis gemopper. Veel mensen vinden mopperen makkelijker dan danken. Niet alleen bij de kassa van de supermarkt of in de straat. Ik hoor het en denk wel eens: de dankbaarheid komt véél te kort.

Toch is dat ongezond. 'Ondank' is niet alleen 's werelds loon, het maakt ook ziek. Het verziekt ons. Het verziekt verhoudingen. Wie niet danken kan, denkt teveel aan zichzelf en het eigen belang. Wie niet dankbaar in het leven kan staan, cirkelt om zichzelf. Hij heeft te weinig oog voor de schoonheid van de schepping. Voor het goede dat mensen áán hem en véér hem doen. Voor het goede dat God geeft.

Zo laat de Bijbel niet voor niets een tegenstem horen! De Bijbel: van voor tot achter vol van de oproepen om dankbaar te zijn en vooral dank te betuigen! Dat begint met de dank- en lofpsalmen die we lezen en in de mond nemen. Het gaat via de evangeliën door naar de brieven in het Nieuwe Testament: "Wees dankbaar in alle dingen" schrijft Paulus (1 Thessalonicenzen). Waarom? Omdat God het goede met ons voorheeft. Omdat God een genadige God is, worden we tot dankbaarheid opgeroepen. Dankbaarheid heet wel de moeder van alle deugden, maar Maarten Luther -om zijn naam daags na de 500ste Hervormingsdag nog maar eens te noemen- heeft de dankbaarheid zelfs het 'hart van het evangelie' genoemd. De wezenlijke christelijke houding. En elke psycholoog weet tergenwoordig: dankbare mensen zijn positieve mensen, die bewaard blijven voor somberheid en berusting - en wie weet ook wel voor maagzweren..

Wie niet kan danken heeft vaak meer oog voor het negatieve. Heeft over van alles te zeuren. Kan niet echt blij zijn. Heeft de verwondering verleerd en kwelt zichzelf en andere met z'n zelfmedelijden.

Danken is de beste medicijn. Het werkt wonderbaarlijk. Dankbaarheid is de sleutel tot een vervuld leven, want wie "naar boven" danken kan, doet dat ook naar opzij. Dank aan God en aan de mensen zijn twee kanten van dezelfde munt. Een oudere dame vertelde ooit dat ze haar man veertig huwelijksjaren lang z'n eten op tafel zette. 'Hij heeft niet één keer dankjewel gezegd.' Dat gààt dan wel zo, maar dat hóórt dus niet zo...

Voor wie danken kan, krijgt de wereld een ander gezicht. Je merkt dat het vaak de kleine dingen zijn die het leven mooier maken. Wie alleen grote ideeën en doelen najaagt, ziet het geluk over het hoofd dat in kleine dingen verborgen ligt. Dag aan dag kunnen ze ons tegemoet komen, de kleine tekens - de wonderen waarover we ons kunnen verbazen. De wonderen, die de sporen zijn van onze God. Gezondheid waarmee we gezegend zijn; dat we bewaard en gedragen worden. Dat leed en verdriet niet eindeloos zijn. Dat één klein lichtje genoeg is om het donker te verdrijven.

Hoe vaak hoor je het niet over de lippen komen wanneer narigheid of een ongeluk afgewend zijn: een opgelucht "God zij dank..." God zij dank! Je hoort het vaak genoeg uit de mond van gelovigen en ongelovigen. En zo wordt daar dan vaak ook ongemerkt het eerste adres genoemd wanneer het om het danken gaat: de ander. De Ander met een hoofdletter. Danken maakt je los van je eigen ik - uit de ban-kring van je eigen verhaal - uit de gevangenis van je egoïsme. Danken plaatst je van een punt in een relatie. In een ander perspectief. Het geeft lucht en ruimte. We geven onszelf lucht - we geven de kerk en de samenleving lucht wanneer we leren dankbaar in het leven te staan. Zoals je op een zonnige herfst dag vensters en deuren open zet om frisse lucht in huis te laten. Door-ademen, zodat het leven de moeite weer waard wordt. Uit dank groeit hoop - en hoop is als de lucht die je nodig hebt om te ademen. Beginnen met danken is de beste manier om troebele tijden te beëindigen.

Danken... Het opent ons bewustzijn ervoor dat we met al ons kennen en kunnen tegelijk niet op eigen kracht gaan en staan, maar alles ontvangen hebben als een geschenk. En weet: achter het geschenk schuilt een gever. Wij zijn ontvangers. Ontvangers met een verantwoordelijkheid, dat zeker. De geschiedenis van de broodvermenigvuldiging wijst ons erop: we krijgen van Christus om door te geven wat we ontvingen. Om wat we kunnen inbrengen ook in te zetten. Maar we zijn tegelijk altijd afhankelijk...

Op internet trof ik de blog van een boerin die aan die afhankelijkheid woorden geeft. Ze sprak me aan wanneer ze schrijft Dankdag niet altijd als gemakkelijk te ervaren. *"Danken voor ons voedsel. Maar wat voor prijs moet er betaald worden om dat voedsel op tafel te krijgen?" Maar danken doet ze, want: "Ik kan nog zo goed voor mijn dieren zorgen, nog zo goed het land bewerken, ik kan niet voorkomen dat dieren ziek worden en ik kan niet voorkomen dat de oogst door storm of droogte mislukt. God is het die gras en gewas laat groeien, Hij is het die een kalf laat groeien in de koe en Hij is het ook die voor mij en mijn gezin zorgt. Dat vraagt ontzettend veel vertrouwen - en denk alsjeblieft niet dat het ons zo makkelijk afgaat. Maar dan krijgt Dankdag wel een andere toon: we hebben het weer een jaar gered, het is weer gelukt om, ondanks de slechte opbrengsten, goed te kunnen zorgen voor onze dieren, voor het land en bovenal, voor ons gezin. Daar mogen we dankbaar voor zijn! En voor onze collega-boeren, voor wie het letterlijk donkere tijden zijn, hoop ik en bid ik of Hij hen nabij wil zijn."*

Kort voor hij een maand voor het einde van de oorlog door de Nazi's werd vermoord schreef de Duitse theoloog Dietrich Bonhoeffer: "Dankbaarheid zoekt achter de gave de gever ervan. Zo wordt dankbaarheid zelf tot bron van liefde tot God en de mensen. Wie dankend bidt, vergeet / leert af om te klagen." Wie niet kan danken, denkt ook niet goed na over de plek die hij inneemt tussen de andere mensen. Ondankbaarheid vertelt de Joodse Talmoud

is erger dan diefstal. Je onthoudt namelijk aan een ander de *erkenning* die hij of zij verdient. Je boekt je succes eenvoudigweg op je eigen rekening. Danken betekent: rekening houden met degene aan wie ik iets te danken heb. Of om het met een andere onliner van Bonhoeffer te zeggen: "Dankbaarheid maakt het leven pas rijk."

Dankbaarheid is een strategie om gelukkig in het leven te staan. Daarom is deze ene Dankdag eigenlijk veel te weinig. Eén dag is niet genoeg. Elke dag zou Dankdag moeten zijn...

we zingen: "Loof God voor de vruchten van boomgaard en land" Lied 719

dank- en voorbeden, stil gebed, 'onze Vader'

Luther hechtte grote waarde aan het gebed. Van hem is ook de uitspraak: „Zoals een schoenmaker schoenen maakt en een kleermaker kleren, zo moet een christen bidden. Dat is zijn vak.”

dank- en voorbeden, stil gebed, 'onze Vader'

collecte

slotlied

we zingen: "De dag door uwe gunst ontvangen" Lied 248

zending en zegen

bij de bloemschikking

De schikking werd gemaakt door Anne Willemse en Fredy van der Weiden. De grote bladeren verbeelden dankbare handen. Het aantal drie staat voor de Drieëenheid. Witte bloemen staan symbool voor dankbaarheid en hoop. Het brood verwijst naar een veelheid van zaken: naar het graan dat God uit de aarde doet opgroeien, naar het danken en breken en delen waarover we lezen in het Evangelie, naar ons dagelijks brood, waar we vandaag op Dankdag bijzonder voor danken. Dagelijkse dingen zijn met God verbonden... Mooi verbeeld is de regel uit de overdenking: "wie "naar boven" danken kan, doet dat ook naar opzij."

